

slaget for een Ting, som jeg ikke troer hos Eftermændene vil finde en saa omhyggelig Omsorg, som den fandt i den oprindelige Forslagsstiller, og den Ting er Penge og Pengemændene; thi er der sørget for Nogen i dette Lovforslag med en uberegnelig stor Omhyggelighed, saa er det netop Capitalerne og Capitalerne, nemlig Udsugere, som den første Forslagsstiller selv sammenlignede med Trækfugle, der trak fra Land til Land og udsugede Gevinst ved Penge; og naar de ikke fandt Næring nok, maatte man kjøbe dem til sig, for at give dem mere Næring, meente Forslagsstilleren. Det gif hans Omsorg ud paa. En saadan biskopelig Omsorg for Penge-Sjælene troer jeg ikke vil findes hos hans Eftermand, og det ønsker jeg heller ikke. Denne Omsorg kunne vi godt spare. Pengemændene skulle nok selv sørge for deres Capitaler og deres Sikkerhed. Jeg har aldrig kjendt det Tilfælde, hvor Fæstegodset er solgt enten til høiere eller lavere Priser, uden at Fæstestederne ere tilstrækkelig Pant; thi havde det været solgt til høiere Priis, end det var tilstrækkelig Pant for, da havde det været kjøbt altfor dyrt af Fæsteren. Den eneste Vanskelighed, som kan finde Sted, er, naar Godseieren, enten for at tilfredsstille sine Creditorer eller formedelst Armod trænger til sine Capitaler; men da kan der vel gjøres Udveie til, at Fæsterne kunde tilfredsstille ham, saa der behøves ikke, efter min Mening, at gjøres stor Opoffelse fra Statskassens Side i denne Henseende. Det er desuden ogsaa et urimeligt Forlangende, at Statskassen skal gjøre saadanne Opoffelser, som i dette Lovforslag ere foreslaaede, blot fordi enkelte Panthavere kunde være saa halstarrige, at de absolut vilde have deres Penge udbetalte, hvis Godset solgtes til Selveiendom for Fæsterne, da det dog er aabenbart, at de saae langt større Pantssikkerhed ved at lade deres Penge staae i hver enkelt Bondegaard, end de have i Godset. Vi behøve kun at tage et Exempel fra den forrige ulykkelige Pengetid, fra Aarene 1814 til 1830, og en stor Deel af os have gjenlempt den Periode; vi saae, at mange Bønde-Selveiendomme, hvori der stod Capitaler, kom til Auction formedelst Gjæld, men vi saae ikke, at særdeles mange af Creditorerne tabte synder-

ligt derved. (Hø!) Det var vel Tilfældet med nogle; men saae vi dengang til Godseternes Stilling, da mærkede vi de uhyre store Statstabs, som Staten havde, da den under sit Formynderskab maatte overtage indtil 119 samlede Godser, hvoraf der ikke var betalt Skatter i mange Aar, og hvorpaa der var gjort Laan af Statskassen, som ikke vare blevne tilbagebetalte. Da den Tid var, saae vi Exempel paa, hvad Sikkerhed der havde i de samlede Godser, og hvad Sikkerhed Staten havde for sine Skatter. Derimod bleve Skatterne af de smaa Eiendomme for det Meste betalte, og var der et lidet Tab ved Skatterestancer af Bøndersteder, saa troer jeg ikke, at det var af nogen Betydning; hvad der paa et enkelt lidet Sted kan være tabt for en Creditor, er for Intet at regne; Sligt kan træffe til enhver Tid. Sikkerheden i de smaa Eiendomme er af sig selv naturligtvis altid større, end Sikkerheden i de store (Hø!); thi den lille Eier holder ud saalange, han kan, at betale hver Sit, for ikke at slippe det Lidet, han har, men den store Eier med det Samlede, naar han seer, at han staaer Fare for at gaae tilgrunde, saa holder han inde med Betalingerne, da lægges der saamange andre Planer, Tiden gaaer hen, og Restancerne vore. Altsaa, Pantet i Stedet vil altid være tilstrækkeligt til Capitalens Forsikring; om Statskassen i visse Tilfælde kunde hjælpe med Udbetalingerne for at fremme Handelen, saa var det uønskeligt; men at gaae hen og gjøre Opoffelser for denne Sags Skyld, er saa aldeles overflødig, at Ingen, som betragter Sagen fra den statsøconomiske Side, kan gaae ind derpaa. Naar vi altsaa betragte Bgthigheden af denne Sag, saa kunne vi komme til den glædelige Udsigt, som den ærede Indenrigsminister anførte igaar, det er, at Forholdet bedst kan løse sig selv ad Frivillighedens Bei, ved frivillige Overenskomster. Min ærede Sidemand, som hørte denne Udtalelse, sagde igaar: ja, mange Tak; jeg siger ikke mange Tak, thi deri er ikke Noget, som der behøver at takkes for, thi derved gjør Regjeringen aabenbart ikke det allermindeste Skridt til, at Lovgivningen skulde hjælpe (Hø!), men den lader Forholdet vikle sig selv ud eller ind, det er ingen Regjeringsomsorg, men det